

РОЗДІЛ 2. НАВЧАННЯ ТА ТЕСТУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

УДК 378.016:658.5

Афанасієвська І.О., Усова Я.О.
Херсонська державна морська академія

ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАТФОРМИ MOODLE У ВИВЧЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. Доповідь присвячена використанню системи дистанційного навчання MOODLE в практиці викладання професійної англійської мови в світі проблеми формування комунікативних умінь іноземної мови у сучасних судномеханіків в галузі морської освіти. Вивчення іноземної мови, що є обов'язковим компонентом професійної підготовки майбутніх фахівців у морській технічній сфері (механіків), також відбувається на основі компетентного підходу. Автор визначає, які елементи курсу і типи питань підходять для поповнення словникового запасу студентів, розвитку навичок професійної англійської мови. Розглядається та обґрунтовується ефективність дистанційно-аудиторного навчання, при якому студенти здатні набувати і контролювати власні знання, а роль викладача змінюється з транслятора на тьютора.

Ключові слова: система дистанційного навчання MOODLE, нетрадиційні форми освіти, комунікативна компетенція, професійно орієнтоване навчання.

Afanasievskaya Iryna, Usova Yana
Kherson State Maritime Academy

MOODLE PLATFORM APPLICATION IN STUDY OF ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES

Summary. The article is devoted to the use of the MOODLE learning system in the practice of teaching professional English in view of the problem of the building up the communicative skills of a foreign language in modern marine engineers in the marine education branch. Particular attention is paid to the component of distance learning, aimed at developing the skills of listening, writing and reading while studying English. The study of a foreign language, which is a compulsory component of the training of future specialists in the marine engineering, also takes place on the basis of a competent approach. The development of the Internet and modern methods of exchanging different information allows us to create and apply new learning methods in education, such as electronic notes, encyclopedias, tests, glossaries, questionnaires, virtual labs. One of the options for using such techniques and technologies is the learning platform MOODLE, specially designed to create high-quality online courses by teachers. Using MOODLE, the teacher can create courses by filling them with texts, supporting files, presentations, survey forms, etc. To use MOODLE, it is enough to have any web browser that makes using this learning environment convenient either for the teacher and for students. According to the results of the students' tasks, the teacher can assess the students' work and make comments. Thus, Moodle is an important tool for creating teaching material to provide interaction between participants in the learning process. The authors determine elements of the course and types of questions are suitable for replenishing the vocabulary of students, the development of professional English skills. The effectiveness of distance learning is considered and substantiated, in which students are able to acquire and control their own knowledge, and the role of the teacher changes from the translator to the tutor.

Keywords: Moodle distance learning system, non-traditional forms of education, communicative competence, professionally oriented learning.

Постановка проблеми. В останнє десятиліття в освітній діяльності українських морських ВНЗ стався поступовий перехід до використання Інтернет-технологій в навчальному процесі, зокрема повсюдне поширення набула система дистанційного навчання на основі систем управління навчанням або по-іншому, віртуальних освітніх середовищ. Однією з найпопулярніших систем в світі є MOODLE (Module Object-Oriented Dynamic Learning Environment –

«модульне об'єктно-орієнтована динамічне навчальне середовище»), що передбачає організацію взаємодії між викладачем і учнями.

Це віртуальне середовище поширюється на безкоштовній основі з широким спектром можливостей для всеосяжної підтримки процесу навчання в дистанційній середовищі, в якій є різноманітні способи подання навчального матеріалу і контролю і оцінювання отриманих знань. Завдяки новим інформаційним технологіям, подіб-

ним MOODLE, мільйони людей у всьому світі отримали доступ до вищої освіти [6, с. 12]. Мільйони людей по всьому світу користуються цією навчальною платформою, роблячи її тим самим найпопулярнішою і затребуваною не тільки серед індивідуальних користувачів, а й серед компаній, найвідоміші з яких, наприклад, Shell, Лондонська Школа Економіки і Майкрософт.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання MOODLE та інших подібних систем дозволяє людям з віддалених областей планети, а також соціально незахищеним верствам населення та інвалідам долучитися до розробок і знань провідних фахівців різних галузей науки. «MOODLE задумувалася як інструментарій розширення можливостей преподавання, а не як бесплатная замена распространенных коммерческих e-learning платформ WebCT и Black Board. Однако архитектура MOODLE и заложенные в эту платформу принципы оказались настолько удачными, что MOODLE завоевал признание мирового сообщества» [1, с. 4]. Особливо активно нетрадиційні форми освіти застосовуються в американських університетах, більшість з яких орієнтовані на їх широке використання. В українських морських ВНЗ нетрадиційні форми освіти особливо активізувалися протягом останніх кількох років, коли в морських ВНЗ України стали цілеспрямовано переходити на нові форми дистанційного навчання. Чим обумовлена популярність саме платформи MOODLE?

Мета статті полягає у тому, щоб визначити наступні переваги даної системи. По-перше, це зниження витрат на навчання (немає необхідності витрачати гроші на проїзд та проживання як при традиційній формі навчання, до того ж навчання відбувається без відриву від виробництва). По-друге, охоплення аудиторії не обмежений (можливість отримання освіти не регламентується такими фізичними параметрами обмежувального характеру, як місткість аудиторії або певну кількість студентів/слухачів на групу). По-третє, саме по собі використання подібних систем долучає людей до новітніх досягнень в галузі дистанційного навчання (студенти/слухачі різних вікових категорій проходять одночасно свого роду курси підвищення кваліфікації комп'ютерної грамотності).

До переваг даної системи можна віднести також наявність простого і зручного web-інтерфейсу, можливість довільного вибору часу для проведення онлайн-вебінарів, що зручно як викладачам, так і учням, при цьому студенти мають можливість прослухати лекції не тільки в режимі онлайн, але і офлайн, що також збільшує привабливість використання даної системи [3, с. 65]. Немає необхідності особистих зустрічей і консультацій з викладачами, що економить час обох сторін, в той же час, режим тестування, наприклад, передбачає міцне засвоєння знань, тому що комп'ютера не підвладні такі чинники особистого та емоційного характеру, як людська втома, емоційне співпереживання, жалість і т.п., що нерідко спостерігається при здачі заліків та іспитів.

Виклад основного матеріалу. Використання систем дистанційного навчання також змушує студентів бути пунктуальними і зібраними, оскільки час тестування і необхідний мінімаль-

ний поріг здачі тесту строго регламентується викладачем в системі. Важливо також те, що MOODLE в цьому випадку економить час перевірки робіт викладачем, як правило, режим оцінювання також автоматизований і викладачеві досить лише подивитися зафіксований результат студента або слухача. Викладач також може отримати повний звіт по входженню користувача в систему, зокрема останній вхід, кількість прочитань, повідомлення, записи в зошитах і т.д. Можлива також інтерактивна взаємодія зі студентами за допомогою розсилки новин, форумів, оцінок і коментарів викладачів. Така інтеракція сприяє підвищенню мотивації до навчання у студентів-користувачів освітнього середовища, на відміну від інших видів самоосвіти, де відсутня подібна взаємодія з викладачем.

Підтримувати навчання в онлайн-режимі в MOODLE допомагає повний набір вбудованих функцій, включаючи зовнішні інструменти спільної роботи, такі як форуми, вікі, чати і блоги. Як пишуть творці MOODLE, його можна використовувати в будь-який час, в будь-якому місці і на будь-якому пристрої. MOODLE працює в Інтернеті і тому може бути доступний з будь-якої точки світу. Завдяки мобільному інтерфейсу за замовчуванням і сумісності між браузерами, контент на платформі MOODLE легко доступний і узгоджений в різних браузерах і пристроях.

Застосування інформаційних технологій зобов'язує викладачів мати певний рівень відповідних знань і досвід дистанційної освіти, вміння розробляти якісні заняття і створювати великий обсяг баз даних по спеціалізації. Навчальний заклад, в свою чергу, повинно бути оснащено всім необхідним сучасним обладнанням, для індивідуального же користувача досить мати комп'ютер, підключений до мережі Інтернет. Простота підключення до мережі Інтернет та її низька вартість є важливими факторами, що сприяли швидкому поширенню систем дистанційного навчання.

На думку фахівців, технічні засоби комп'ютерних телекомунікацій надають для навчального процесу можливості зворотного зв'язку між учасниками навчально-виховного процесу, доступ до вітчизняних і зарубіжних інформаційних ресурсів, отримання навчальних і навчально-методичних матеріалів. Сучасний користувач систем дистанційного керування, як правило, працює самостійно, лише епізодично звертаючись до викладача. Дистанційна форма навчання може ставити різні цілі – це може бути як отримання базової вищої освіти, так і навчання на курсах підвищення кваліфікації або професійної підготовки слухачів.

Однак необхідно відзначити, що широке впровадження дистанційних технологій не означає повної відмови від традиційних форм навчання, робота у віртуальній освітньому середовищі підвищує ефективність навчання, але вона не здатна повністю замінити очну форму навчання, наприклад, при вивченні іноземних мов або літератури. Таким чином, робота в MOODLE має додатковий характер і ставить за мету взаємодію, перш за все, з певними категоріями студентів.

Крім того, фахівці відзначають також проблеми соціалізації студентів при роботі з MOODLE,

цей аспект дуже важливий при навчанні. Частково цю проблему знімає наявність форумів і чатів в системі.

Система дистанційного навчання MOODLE, що дозволяє викладачам створювати власні online-курси і керувати вмістом сайту, є одним із прикладів використання інформаційних технологій в навчальному процесі. Дана система надає можливості для повної підтримки процесу навчання в даному дистанційному середовищі завдяки різноманітності засобів подання навчального матеріалу, контролю успішності та перевірки якості знань студентів.

Що стосується викладання англійської мови, то створений в MOODLE online-курс може допомогти студентам освоїти нову лексику по темі, а також розвинути навички читання, аудіювання та письма. При необхідності тут можна розмістити додаткові вправи для кращого засвоєння матеріалу, а за допомогою лексичних і граматичних тестів викладач має можливість перевірити, наскільки успішно студенти засвоїли матеріал. Хотілося б докладніше зупинитися на тому, які елементи курсу при цьому краще використовувати і яким чином.

Для поповнення словникового запасу студентів підходить такий елемент курсу, як тест, в якому пропонуються, в основному, питання на відповідність, наприклад, зіставити слова/фрази і картинки або слова/фрази і їх дефініції англійською мовою або зіставити дві пропозиції, з яких друге дає ключ до розуміння будь-якої лексичної одиниці в першому. Слід зазначити, що картинки сприяють кращому запам'ятовуванню лексичних одиниць, в деяких же випадках вони просто необхідні, наприклад, коли неможливо дати точний еквівалент через відсутність того чи іншого поняття в російській мові. Оскільки даний вид тесту не є контролюючим, студентам можна дати необмежену кількість спроб і враховувати останню з них, щоб стимулювати прагнення до кращого результату. Це призводить до необхідності проводити даний вид тесту в навчальному режимі, коли студенти можуть перевірити правильність своєї відповіді після виконання кожного завдання. Наступним етапом є відпрацювання нової лексики за допомогою такого елемента курсу, як гра (e.g. кросворд). Система сама генерує кросворди з слів Глосарію, створеного викладачем з даної теми, тому сітка кросворду кожен раз виглядає по-новому і складається з різних слів, в зв'язку з чим завдання можна виконувати необмежену кількість разів.

Для розвитку навичок читання можна використовувати такі елементи курсу, як тест і лекція. У тесті пропонуються питання на відповідність і множинний вибір, при цьому текст при великому його обсязі необов'язково розміщувати в самому завданні – досить дати на нього посилання, при натисканні на яку текст завантажується в комп'ютер. В даному виді завдання краще обмежити час на виконання, щоб студенти не зловживали словником, а вчилися поні мати значення нових слів з контексту. У вигляді лекції можна подавати пізнавальні тексти, розбивши їх на кілька частин (сторінок), перевіряючи розуміння кожної з них представленими в кінці кожної частини завданнями. При їх успішне ви-

конання студент переходить на наступну сторінку, при неправильному ж відповіді йому пропонується прочитати цю сторінку ще раз. Це істотно підвищує інтерес студента до матеріалу, до того ж текст можна забезпечити цікавим та інформативним ілюстративним матеріалом.

Для розвитку навичок аудіювання підходить такий елемент курсу, як тест. Тут можна використовувати різні форми питань: множинний вибір (один з декількох або декілька з декількох), вкладені відповіді (embedded answers), питання на відповідність. HTML-редактор дозволяє розмістити аудіозапис або відеофрагмент і завдання до них на одній сторінці, що дуже зручно. За допомогою установок можна обмежити студентів в часі або ж не лімітувати його, що краще, оскільки в цьому випадку більш слабкі студенти можуть слухати аудіозапис і дивитися відеофрагменти необмежену кількість разів.

Для розвитку навичок письма служать тести і завдання типу есе, які перевіряються викладачем. У тестах можна використовувати різні формати питань, наприклад, множинний вибір для відпрацювання вживання артиклів або слів-зв'язок, або питання на переміщення для вироблення зв'язності і логічності побудови висловлювання. При виконанні завдань типу есе студент може відправити свою відповідь у вигляді тексту або прикріпленого файлу. Можна дозволити студентам висилати виправлені роботи після того, як вони були перевірені викладачем, для повторної оцінки, вибравши «кілька спроб». Такий порядок мотивує їх на підготовку ще більш якісних відповідей. Досвід показує, що така практика краще традиційної роботи над помилками, оскільки бажання студентів зрозуміти і виправити свої помилки істотно підвищується.

Для створення додаткових вправ, а також лексичних та граматичних тестів найкраще підходить така форма питання, як вкладені відповіді, коли студентам або пропонується вибрати правильний варіант відповіді з декількох запропонованих (множинний вибір), або дати свій варіант відповіді у вигляді одного або декількох слів (коротка відповідь). Хочеться відзначити, що виконання лексичних та граматичних тестів в MOODLE має ряд переваг перед традиційним способом тестування в аудиторії. Перш за все, тести в системі дистанційного навчання дають змогу надати об'єктивне оцінювання для великої кількості студентів мінімізованими витратами часу з боку викладача.

Комп'ютерні тести сприймаються студентами позитивно, оскільки перевірка результатів є автоматичною і виключає вплив людського фактора. До того ж студенти бачать оцінку своєї роботи відразу ж після закінчення тесту. Слід зазначити, що і на емоційному рівні вони краще сприймають комп'ютерні тести, оскільки в подальшому легко відтворюють приклади звітти. До того ж можна зауважити що «Тести в СДО MOODLE являються основним средством проверки знаний студентов, они позволяют с минимальными затратами времени преподавателя объективно оценить знания большого количества студентов» [1, с. 166].

Відомо, що тест виконує не тільки контролюючу функцію, а й покликаний систематизувати знання студентів з пройдені теми. Але користі не буде, якщо не зробити роботи над помилка-

ми. Відомо також, що навіть після розбору виконаного тесту на уроці не всі студенти до кінця усвідомлюють свої помилки. Саме тому доцільно виконання роботи над помилками в MOODLE. Для цього тест перекладається в навчальний режим з необмеженою кількістю спроб, а критерії оцінки підвищуються. Наприклад, студент отримає «відмінно» тільки при виконанні тесту на 97-100% (а не на 90-100%, як при першому, контролюючому, виконанні), «добре» при його виконанні не менше ніж на 90% і «задовільно», якщо зробить його не менше ніж на 83%. Досвід показує, що найбільш зацікавлені в успіху студенти можуть виконувати тест по 5-6 разів, поки не доб'ються 100%-го результату.

Висновки і пропозиції. Тож хочеться відзначити, що система дистанційного навчання значно полегшує контроль навчальної діяльності студентів, оскільки дозволяє відстежити роботу кожного студента окремо і якість її виконання (що неможливо при фронтальній перевірці домашнього завдання в аудиторії) і, відповідно, стимулює студентів працювати ефективніше. При цьому істотно економиться час викладача, так як перевірка відбувається автоматично. Проаналізувавши результати виконання того чи іншого завдання, викладач може зробити акцент на тих питаннях, які викликали труднощі, не витрачаючи час на розбір успішно виконаних завдань, що знижує витрати навчального часу.

Список літератури:

1. Анисимов А.Н. Работа в системе дистанционного обучения Moodle : учеб. пособ. 2-е изд., испр. и доп. Харьков : ХНАГХ, 2009. 292 с.
2. Анисимова Т.И. Организация дистанционной самостоятельной работы бакалавров средствами дистанционного обучения. *Фундаментальные исследования*. 2013. Вып. 11(4). С. 747–750.
3. Белозубов А.В., Николаев Д.Г. Система дистанционного обучения Moodle : учеб.-метод. пособ. СПб., 2007. 108 с.
4. Коваль Т.І., Щербина О.А. Реалізація технологій дистанційного навчання іноземних мов з використанням навчального середовища Moodle. *Методика навчання іноземних мов майбутніх фахівців*. 2011. Вып. 21(6). С. 94–104.
5. Микитенко Н.О. Ефективні методики формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничих спеціальностей. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка*. 2011. Вып 2. С. 157–166.
6. Червониченко Г.А. Інноваційні технології у методиці викладання іноземних мов. *Інноваційні методи викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Київ : НУХТ, 2015. С. 10–14.

References:

1. Anisimov A.N. (2009). Rabota v sisteme distantsionnogo obucheniya Moodle [Work in Moodle distance learning system]. Kharkov : KNAUE. (in Russian)
2. Anisimova T.I. (2013). Organizatsiya distantsionnoy samostoyatelnoy raboty bakalavrov sredstvami distantsionnogo obucheniya [Organization of distance independent work of bachelors by means of distance learning]. Proceedings of the *Fundamentalnye issledovaniya*, pp. 747–750.
3. Belozubov A.V., Nikolaev D.G. (2007). Sistema distantsionnogo obucheniya Moodle [Moodle distance learning system]. SPb. (in Russian)
4. Koval T.I., Shcherbyna O.A. (2011). Realizatsiia tekhnolohii dystantsiinoho navchannia inozemnykh mov z vykorystanniam navchalnoho seredovyshecha Moodle [Realization of distance learning technologies in studying of foreign languages by means of Moodle learning environment]. Proceedings of the *Metodyka navchannia inozemnykh mov maibutnikh fakhivtsiv*, pp. 94–104.
5. Mykytenko N.O. (2011). Efektyvni metodyky formuvannia inshomovnoi profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv pryrodnychkh spetsialnostei [Effective methods of formation of foreign professional competence of future specialists in the field of natural sciences]. Proceedings of the *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Seriya "Pedagogika"*, pp. 157–166.
6. Cherednichenko H.A. (2015). Innovatsiini tekhnolohii u metodytsi vykladannia inozemnykh mov [Innovative technologies in teaching methods of foreign languages] Proceedings of the *Innovatsiini metody vykladannia inozemnykh mov u nemovnykh vyshchyykh navchalnykh zakladakh : materialy Vseukrainskoi naukovopraktychnoi konferentsii*, Kyiv : NUFT, pp. 10–14.